

Wójcik, Zbigniew

Polsko-czechosłowackie spotkanie na temat nauczania historii nauki i techniki

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/1, 244-246

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

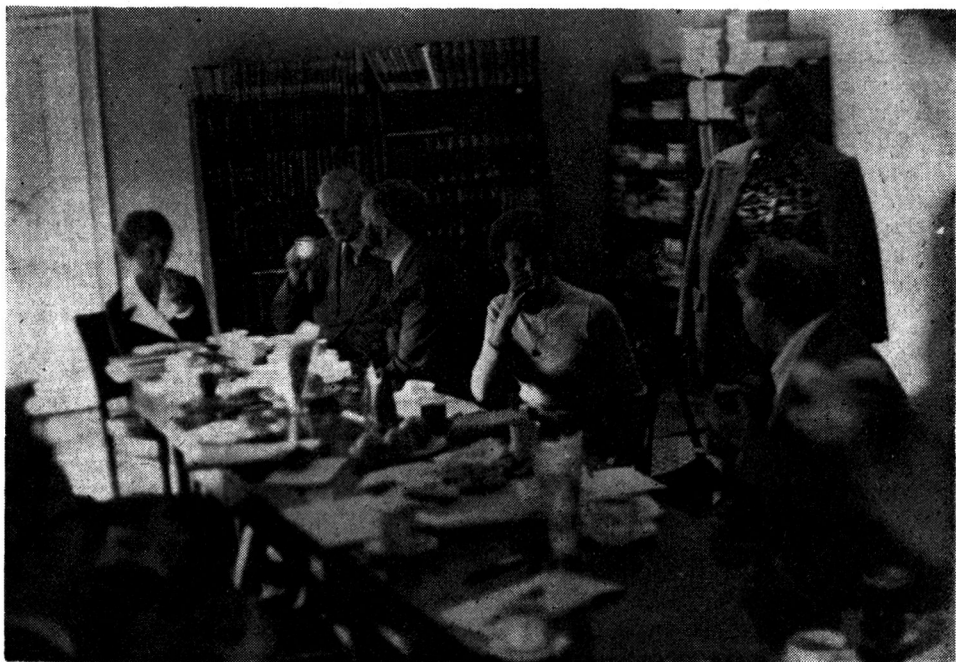
Druga grupa zagadnień dotyczyła merytorycznych treści zawartych w referacie. Doc. S. Amsterdamski stwierdził brak odniesienia specyfiki ładu aksjonormatywnego polskiego do ładu aksjonormatywnego ogólnoeuropejskiego. Prof. S. Kowalewska zauważyła, iż wymaga uogólnienia przyjęte przez autora pojęcie współzależności, gdyż stwierdzenie jej i niewyciągnięcie wniosków jest niewystarczające dla nauk społecznych.

Doc. Z. Kowalewski — ustosunkowując się do głosów w dyskusji — stwierdził, że większość zgłoszonych postulatów nie mogła być przedstawiona w referacie, który wskutek ograniczeń czasowych zawierał tylko część materiałów przygotowanej do druku edycji książkowej, dotyczącej tego tematu. Zgłoszone wątpliwości wynikają raczej z niedopowiedzeń w zaprezentowanym materiale. Dr B. Jaczewski — zamykając zebranie — postulował by posiedzenie tego typu nie było ostatnim ze spotkań naukowych pracowników obydwu placówek.

Teresa Czechowska-Switaj

POLSKO-CZECHOSŁOWACKIE SPOTKANIE NA TEMAT NAUCZANIA
HISTORII NAUKI I TECHNIKI

W ramach umowy między Akademiami Nauk Polski i Czechosłowacji opracowany jest w bieżącym pięcioleciu temat poświęcony nauczaniu historii nauki i techniki, który wchodzi w skład problemu międzyresortowego III.11: *Nauka i oświata w dziejach Polski jako czynnik postępu społecznego, gospodarczego i kulturalnego.*

Ryc. 1. Uczestnicy spotkania podczas przerwy w obradach

Fot. J. Fołta

W dniach 6—7 października 1977 r. w Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN w Warszawie odbyło się robocze spotkanie grupy autorskiej, w którym stronę czechosłowacką reprezentowali: dr Luboš Nový — kierownik Zakładu Nauk

Przyrodniczych i Techniki CSAN oraz pracownicy Zakładu dr Jarosław Folta i dr Jan Janko.

Na spotkaniu, któremu przewodniczyli doc. Irena Stasiewicz-Jasiukowa i dr Luboš Nový przedstawiono 5 referatów: dr J. Folta — *O rozwoju nauczania dziejów nauki w Czechosłowacji*; dr J. Róziewicz — *Nauczanie historii nauki w Polsce w latach 1918—1939*; doc. I. Stasiewicz-Jasiukowa — *Nauczanie historii nauki i techniki w PRL*; dr J. Janko — *Dzieje procesu naukowego jako nieodłączna część jego treści: uwagi o charakterze wzajemnego wpływu metody historycznej w botanice i nauczaniu dziejów botaniki w Czechosłowacji*; mgr W. Grębecka — *Historia ewolucjonizmu jako integralna część nauczania ewolucjonizmu*.

Ryc. 2. Podpisywanie protokołu podczas spotkania polsko-czeskiego w Warszawie
Fot. J. Folta

W pierwszym dniu obrad referenci przedstawili obszerny materiał faktograficzny, dotyczący nauczania historii nauki i techniki w Polsce i Czechosłowacji w okresie międzywojennym i po II Wojnie Światowej. Ukazali rozwój nauczania historii nauki i techniki (w nawiązaniu do historii oświaty i kultury) zarówno w poszczególnych typach szkół, jak i w odniesieniu do wyodrębnionych dyscyplin badawczych. Nektórzy referenci omawiali także pewne charakterystyczne tendencje w wykładach. Tak np. dr Folta wskazał, że elementy historii nauki i techniki są wykładane w CSRS jako: 1 — wstępy do poszczególnych dyscyplin, 2 — integralna część wykładu (zwłaszcza na kierunkach historycznych i architektury), 3 — integralna część wykształcenia światopoglądowego (zwłaszcza na kierunkach przyrodniczych). Na inne elementy zwrócił uwagę dr Róziewicz wskazując, że historia nauki w okresie międzywojennym wykładana była (niekiedy obowiązkowo) na kierunkach filozoficznych, pedagogicznych, historycznych i ekonomicznych

Sytuacja nauczania historii nauki, jak to wykazała doc. Stasiewicz-Jasiukowa, ulega w Polsce w ostatnich latach stałym zmianom. Stosunkowo szeroki program z tego zakresu obowiązuje na studiach bibliotekoznawczych, gdzie ostatnio wprowadza się wykłady uwzględniające całokształt dziejów nauki poprzedzone cyklem

zająć (dwa lata) z historii kultury. Istnieje ponadto tendencja zwłaszcza na niektórych kierunkach (fizyka) wykładania elementów rozwoju poszczególnych pojęć i teorii naukowych.

Referaty w drugim dniu obrad miały charakter bardziej specjalny. Tak np. dr Janko rozważał trzy modele zainteresowań badaczy historią nauk botanicznych: 1 — zainteresowanie historią dla potrzeb weryfikacji prawidłowo wyciąganych wniosków z analizy materiału badawczego, 2 — zainteresowanie historią, będące następstwem ogólnych przemian społeczno-ekonomicznych (np. właściwe planowanie rozwoju nauki), 3 — zainteresowania historyczne jako integralna część procesu badawczego (botanika, zoologia, geologia). Natomiast mgr W. Grębecka wskazała na znaczenie historii w procesie teoretycznej biologii ewolucjonizmu i w ogóle nauczania.

Treść referatów spotkała się z wielkim zainteresowaniem, co potwierdziła dyskusja. Poruszono w niej szereg spraw ogólnych, jak np. zbieżność profilu nauczania elementów historii nauki i techniki w obydwu krajach po 1918 r. (J. Dybiec, Z. Wójcik), co znajduje swój wyraz nawet w podobnym sposobie wykładania ewolucjonizmu (J. Janko); tendencje nauczania historii biologii: 1 — inwentaryzacyjna, 2 — badania teorii naukowych, 3 — metodologiczne analizy rozwoju danej dyscypliny (A. Bednarczyk); problem nauczania historii nauki i techniki a muzea (Z. Wójcik); historia wychowania a historia nauki i techniki (S. Mauersberg); problem historii nauk społecznych PRL i CSRS (I. Stasiewicz-Jasiukowa, L. Nový); sprawa historii nauki i techniki w programach szkół reformowanych (L. Nový, C. Majorek).

Uczestnicy spotkania uznali, że istnieje wystarczająca orientacja w zakresie materiałów źródłowych, która pozwala przystąpić do prac nad studium pt. *Problemy nauczania historii nauki i techniki*. Składać się ono będzie z dwóch części. W pierwszej — pn. *Rozwój i stan współczesny nauczania historii nauki i techniki* — znajdują się opracowania J. Foly, I. Stasiewicz-Jasiukowej, J. Róziewicza (omówione wyżej) oraz C. Majorca (o elementach historii nauki i techniki w szkołach średnich PRL). W drugiej części pt. *Z metodologii problemów w nauczaniu historii nauki i techniki* — znajdują się opracowania J. Janki i L. Novy'ego (ogólne problemy historii w procesie twórczym), J. Janki (badania historyczne jako integralna część procesu badawczego nauk biologicznych), W. Grębeckiej (historia w nauczaniu ewolucjonizmu), Z. Wójcika (problemy historii w nauczaniu nauk o Ziemi), Z. Strugałskiego (elementy historii w nauczaniu fizyki), E. Prohazkovej (elementy historii fizyki w nauczaniu w szkołach pedagogicznych i średnich CSRS), T. Nowaka (nauczanie elementów historii techniki). Zdecydowano, że prace nad poszczególnymi artykułami zostaną zakończone w końcu 1978 r., a następnie — na spotkaniu zespołu autorskiego w Czechosłowacji w 1979 r. — przyjęta zostanie ostateczna wersja planowanego dzieła, którego naukowymi redaktorami są Luboš Nový i Irena Stasiewicz-Jasiukowa.

Zbigniew Wójcik

KOMITET HISTORII NAUKI I TECHNIKI

SESJA NAUKOWA POŚWIĘCONA STANISŁAWOWI LESZCZYŃSKIEGO

Staraniem Leszczyńskiego Towarzystwa Kulturalnego oraz Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN zorganizowano w Lesznie w dniach 30 września — 2 października 1977 r. międzynarodową sesję naukową pn. *Stanisław Leszczyński jako mecenas nauk*.

Sesję otworzył prezydent miasta Leszna — Edmund Jankowski, który powitał zebranych: I sekretarza KW PZPR — Stanisława Kuleszę, wojewodę leszczyńskiego — Eugeniusza Pacię, referentów z kraju i zagranicy oraz licznie zebra-